

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 204 (11399)

1980 чылдың август 29, пятница

1925 чылда үндэсизденген

Өртөө 2 дор.

СЭКП-нин XXV СЪЕЗДИЗИНГЕ УКУШТУР

КУСКУ АЖЫЛДАР

(Хүн демдеглели)

Республиканын статистика өргөсүнүн август 25-те берген медээсин бузуур алмга, тараа ажаар адал совхозтун он ужу таразын ажаап эгелзэн. Шуту 11866 гектар тараа кестинген. Эрткен чылдын август 27-де кескен тараа 29999 гектар турган. Сес совхоз таразын бастырып турар. Олар 7034 гектар (эрткен чылдын 19131 гектар турган) таразын бастырып, оон 45900 центнер (эрткен чылдын 96827 центнер турган) дүжүтү алган. Бир гектарга онааштыр дүжүт ортуна-биле 6,5 центнер (эрткен чылдын 5,1 центнер) болган. А нинти ажаар тарааның шөлү 243836 гектар.

Оңу беш чылдын сөлдү дүжүтү ажаарынга Таңды район бирги черде чоруп турар. Ол районун ажал-агыйлары 49060 гектар таразыны 5540 гектары кескеш, оон 3823 гектары бастырып алган. Оон 13850 центнер азы бир гектарга онааштыр 3,6 центнер дүжүт алдынган. ССРЭ-ниң 30 чымы аттыг совхоз 3885 гектар таразын кестирген, оон 73 хуузу бастырып алган. Казак ажал-агыйлар дүжүтүгү станицалар таразынын 5,6 хуузу кестирген, оон дем келин бастырып алган. Станицаның бир гектарга онааштыр алган дүжүтү 8 центнер болган.

Кызыл районда «Тинелге» совхоз бо чылын 16900 гектар тараа ажаар, оон 2070 гектары кестинген. 1490 гектары бастырып алган. Совхоз бир гектарга онааштыр 13,7 центнер дүжүтү алган. Тарааның кезериниң талазы-биле республикага бирги черин Каз-Хем районда «Улут Октябрь» совхоз эгелзеп турар. Ол ажал-агый 5715 гектарынын 32,5 хуузу кескен, тавыч-тавын таразын 47 хуузу бастырып, гектардан-на 6,7 центнер дүжүтү алган. Тараа ажаа-агыйлар кирген райондардан Таңды 3,6 цент-

нер, Каз-Хем 6,5 центнер, Кызыл 13,7 центнер дүжүтү бир гектарга онааштыр алган. Эске райондардан медээ келбээн. Чамдык райондарың болгаш ажал-агыйларын бастырып алган. Бир гектарга онааштыр дүжүт ортуна-биле 6,5 центнер болуп турары черле таарышпас. Улаас эртен-кежээ сооп эгелзеп бээр. Ындыг турбуже августун 25-ке чедир кукурузаның чүгүле 28,7 хуузу (эрткен чылдын 48,2 хуузу турган) ажааттырган. Кукурузаның 90 хуузу СЭКП-ниң XXV съездин аттыг совхоз, 87 хуузу СЭКП-ниң XXV съездин «Бардык» совхоз, 75 хуузу «Шамбалы» совхоз ажаап алган. Эске совхозтарын барык-ла шутузу кукурузаның чартымын бешин ажаап албай, а чамдыктары шут эгелзээн.

Республика бо чылын 243836 гектар черин таразын ажаар, оон шутузуңуң савамы каа-

галаттырган турар. Ынчалза-жок чыгыс-даа ажал-агый бо хүнерге чедир кинограмм-даа савап ажаап албайн. Куску чер аңдарылазының планын ук ажалдык саядап турарын чылааган база ийде. Куску чер аңдарының планын «Совет Тыва» совхоз 15 хуу, СЭКП-ниң XXV съездин аттыг совхоз 11,7 хуу, «Революцияны» чалбын-жы совхоз 11,5 хуу күсеп, эске ажал-агыйларын мурнап турар. Бо ажалдык чүгүле 13 совхоз эгелзэн.

Кууң чажар тараа бистин республикада эгелзеп, ынчалза-даа ол чутула культураже кичээлг сөлдү чылдарда эгелзеп улгаткан болш, ону тарымынын планы 119,3 хуу күсеп, эгелзээн. Ылангыя, Чөөн-Хем-чик район бо талазы-биле планын 316,7 хуу, Кызыл район 220 хуу, а Би-Хем район мынай 750 хуу күсеп, Райондардан чыгыс-ла Улут-Хем планын күсеп шыдаан, 1050 гектарынын чүгүле 761-ин тараан. Куску хову ажалдарынче чогуур кичээлгени салбас болза, планын онаадаларын чүгүлгелерин бергезээр магаток.

Тыва АССР-ниң

Министрлер

Чөвүлелинде

АЖААЛДАГА КИРИШТИРЕР

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели дүжүт ажал-агыйларын болгаш мал чөм белектерин чогуур үезинде чоруларын хандары-биле бо чы-

дың сентябрь 1-ден эгелзеп, бир ай хуусаада республиканың дээди болгаш тускай ортунам өөредилге черлериниң студенттерин болгаш сургууларын — 1565 кижини дүжүт ажаалдагы кириштирер аугайында донтоал хүлээп алган. Казак ажал-агый ажалдарынче чоруур отрядтары тургузарын болгаш белектерин дарыг доозарын дээди болгаш тускай ортунам өөредилге черлериниң директорларына даскан.

Студенттериниң отрядтарын хүлээп алырынга чогуур белектериниң август 30-ге чедир доозарын, олар-биле нерзлерини студенттер отрядтарынын шавы-биле нады чарарын болгаш студенттериниң ажалдарына, чурттаарына, артымылгызынга бугу таарымчалыг байдаларын тургузарын хамзаарышкан министрлерге, эргелдерге, ведомстволарга болгаш райуус-номнарга дагып турар.

Нартофельн болгаш ногаалары массалык-биле ажаай берген үеде школар өөреникчилерин болгаш хойрайлар, район тептери суурлар чурттанчыларын суботниктерине кириштирерин хөөрүкүска болгаш райуусномнарга ол донтоалда чөпээрер турар.

Эгелзеп, хамык техника үрелип анаа түрүп эгелзээр, ам кээп сургаларын кандай чүве ийик. Херек чүддерин баш үдүр белектер алыр үе чок турган бе?

Бо бригадала мындыг байдал ийи хүн чыгымы уламчылаан. Ийи хүнде дык хөй тарааны ажаап, кукурузаны кезип ап болуур. Куску ажалдык оорганастаанын деңгел 60 гектар турар болза 10 муң 661 гектарда чызып чыккан культуруларын, оон иштинде 8 муң 400 гектарда тарааны каян ажаап доозарыл? Графикте көрдүгүн 24 хонута ол канчал-даа доозулбас.

Тандынын ийи ажал-агыйында дүжүт ажаалдазын канчаа чоруп турарын көргүсүс. Оларда күш-ажылды оорганастап турарында, ажал, техника күжүн ажаллап турарында ылгал үлүг, шыгымы чөптерер бар дээр билдиргилер. Бо чылын чашты үчүн тарааны дүжүтүп мыска хуусаада чыдыр чок ажаап алыр төлөөде, районун партия, ажал-агый органдары ажалды чогуулап оорганастап, уурттыр башкарыныч, машина-техниканы букурчүктү ажалдарын ажаалдазын шынарлап чорударын шыгымы контролдарыныч чүгүлгелериниң салыр үжүрлүг. Ылангыя Казак ажал-агыйлар дүжүтүгү станица-мыла үлүг чөптерерин дүрген чылаады, ажалды шыкчыларын негеттинип турар.

РЕЙД БРИГАДАЗЫ:

Г. ООРЖАК, Казак ажал-агыйлар дүжүтүгү станицанын № 3 бригаданын үчөгүн, үлүсчү контролдер: Д. СИРИН, Т. НАЗАНОВ, тускай корр. Х. К. МОНГУШ, «Шын» сөлдүкү тускай корр.

Нинтинин малынга быжыг чөм-суурну тургузар херекке чүгүле совхозтарын эвес, эске-даа албан, оорганастаа черлериниң ажалдакчылары база кирип турар. Оон бир чижээни Каз-Хем районда СЭКП-ниң XXV съездин аттыг совхозтан көрүп болур. Ында ажал-агыйларын механизаторлары Борбак-оол Түметей, Семен Шмирин олар-биле кады Кызылдын № 1 автотран-

спорт бүүдүрүлгезинин чолвачылары Анатолий Бабушкин биле Борис Шеховцев олар силос салышыкында эки ажалдап, хүн үлүүн 120—150 хуу күсептир турарлар. ЧУРУКТА: мал чөмниниң белек-келиниң идеккейлиг киришчилер (солгай талазындан) Б. Түметей, С. Шмирин, А. Бабушкин, Б. Шеховцев олар. В. ПИВОВАРОВАҢ Фотозу.

А. И. БРЕЖНЕВИН АЛМА-АТАДА ЧЕДЕ БЕРГЕНИ

Казак ССР-ниң болгаш Казахстаның Коммунист партиясынын 60 чылымын байырлагына кирип-биле СЭКП ТК-нын Чингине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы аш Л. И. Брежнев август 27-де Москвадан Алма-Атада барган.

Аэропортта аш Брежнев СЭКП ТК-нын Политбюро кезигин, Казахстаның Коммунист партиясынын ТК-зынын бирги секретары Д. А. Кунаев, Казак ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы С. Н. Иманов, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Б. А. Ашимов, республиканың эске-даа ууртукчу-

лары чүрөктин ханызындан байыр чедиршикчилериниң биле барып уткан. Эш Л. И. Брежнев Мо-сквадан, Ленинградтан, эки-делешкен республикаларын байыраада барган делегацияларын баштыкчылары—СЭКП ТК-нын Политбюро кезигинери В. В. Гришин, Г. В. Романов, В. В. Шербицкий, СЭКП ТК-нын Политбюро кезигинериниң кандактары Г. А. Алиев, П. М. Машеров, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, эки-делешкен республикаларын компартияларын ТК-ларын бирги секретары И. П. Бодил, А. Э. Васс,

Т. У. Усубалиев, Д. Расулов, К. С. Демирьян, М. Г. Гапу-ров, Е. Г. Вайно, Литва ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы А. С. Баркаускас болгаш эске-даа эш-тор баа утканнар. Урукчуларын аразыга СЭКП ТК-нын Политбюро кезигиниң кандактары, СЭКП ТК-нын секретары М. С. Горбачев, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазын кандакчызы З. П. Нуриев турганнар. Аэропортка болгаш хойрай-ке баар орутку дургаар аш Л. И. Брежнев Алма-Ата-нын чурттакчылары ийи байыр чедирп турганнар.

ЧЕЧЕКТЕР САЛГАН

АЛМА-АТА. СЭТА-нын тускай корр. Коммунист партиянын үндөсизденген, Совет курулушун тургузуучу В. И. Ленинге өндүр-бедик тураскаалыг Казакстаның найыс-лаанын төүндө тургускан. СЭКП ТК-нын Чингине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев аш ала барып чорган. Оон-биле кады минтер В. В. Гришин, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, В. В. Шербицкий, Г. А. Алиев, М. С. Машеров, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, Улут баштыкчыны турас-

каал сактышыкынын муну-тада буудалын олар кылганнар. Социалист Төрөн чүрү-вустун найысчылды — Мос-кваны Ала-чурттуң Улут дайы-нын чылаарында маадир-лы-биле камгалап турган ки-зи-буру националдыг совет дайыныларга-тураскаал дур-гаар алдарың мемориалыг олар барып чорган болгаш чөптерер салган.

Чөптерер салышыкынын үезинде хүндүт таңымалды тургускан. Улут баштыкчыны турас-

ШЫН ОРУК-БИЛЕ

СЭКП ТК-нын Чингине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев аш ала-думма партияларын болгаш күрүлгелерин ууртукчулары-биле Крымга болгаш ужуражышыкынын түннелери болгаш Со-вет Эвелелиниң Коммунист партиясынын Тон Комитетин чүтүдүзүгүсүнүн дугайында дыкнадыгы социалист дем кат-тыштырыла чурттарың паралажы, эске-даа күрүлгелерин массалыг информ-

ациянын органдары таймырлап улам-чылашкан. Ол ужуражышыкынын түннелери чаа нитилел тургузуучулугуна, Чер кы-рынга быжыг табыңды дөш оларын дем каткан демиселгине социалист чурттарынын кады ажалдагызын улам ийи хамылаарыга чаа уут салышыкы болу-дур деп, солулар онзалап демдегелер турар.

Аш ала-думма партияларын болгаш күрүлгелерин ууртукчулары-биле ССРЭ киригени Крым ужуражышыкынын перспективаларын Крымга ужуражышыкынын үезинде тодаргай чуталашкан деп, Герман Демократия-Республика-нын «Нойс дойчанга» солу-дур бижээн. Социалист күрүлгелериниң ден өргөлт, кайы-кайымынга ажалдык кады ажалдажылаан улам кал-барынын хөмчөгөрүн тө-дөдүсүн. Делегейге күш-ажылды социалист хуваа-дым сайырагайдылар болгаш хамылаары, социалист экономиктиң ин-теграциясы улаанышыкынын чайгыш чок чорудары—социалист чурттарынын социалист экономиктиң хөгжүдө-лүгү чаа-чаа бедиктерге шыгымы орук ол-дур.

Тайыны камгалап арты-дар болгаш бижылаар дөш демиселге социалист чурт-тарынын даштыкы политика-ны ажал-чоруулааны айлаш-тыр башкарыныч чуту-ла-ролдуун баа ол солу айт-кан.

Чуталажышыкынын сто-луна таарыштыр шиптир-лериңе социалист чурт-тарың белең эвес болу деп ыл-гы, айтырлар Европада, Азияда, делегейин эске-даа динтеринде чок дээрли Крымга ужуражышыкынын ки-ришчилер тоа болгаш бил-диргилер кылдыр меддеген деп, Молд Арат Республиканың «Унэ» солуу демдегелен.

Чуталажышыкынын сто-луна таарыштыр шиптир-лериңе социалист чурт-тарың белең эвес болу деп ыл-гы, айтырлар Европада, Азияда, делегейин эске-даа динтеринде чок дээрли Крымга ужуражышыкынын ки-ришчилер тоа болгаш бил-диргилер кылдыр меддеген деп, Молд Арат Республиканың «Унэ» солуу демдегелен.

Социалист эске күрүл-гелерин ууртукчулары-биле Л. И. Брежневтиң 60 чылыг Крымга болган ужуражыш-кынын социалист дем каттыштырылаан быжыг-ларыңа улаган орукка чү-гула башы болуп турар деп, Швейцария «Норшенсфел-ман» солуу бижээн. Тайыны болгаш дүжүкүлүг чорук-туң чыныгышыкынын бы-жыгылар дөш демиселди айтырларың ужуражыш-кынарга көргөниң демдег-лел, ол солуу чөптерер-иниң дүжүлгелерин ай-тырларыңа хамзаарыштыр совет тайың принципаларын чутула ужу-улааны айткан.

(СЭТА).

ДАГЖЫЛАРНЫҢ ХЕРИИ БАЗЫМНАРЫ

Республиканын аар үлө-пүрүвүн баштайгызы В. И. Ленин аттыг даг-дугу комбайнынын бугу-ле участоктары СЭКП-ниң XXV съездиниң күш-ажылды чедиршикчилер-биле утуктур дөш социалист чарыштын улам калбарып турар. Съездин алдар болдурган социалист чарыштын баштайгы айларынын түндөлдө-көрүн болуп апарган. Чарыш-ка ылагыла даг-дугу тараан-рудниктин участогу көсүк түндөлдөрдө чедип ап турар. Рудниктин боюнда чарышты баа-ла тодаргай, дөштөгү ор-ганастаан. Бригадалар болгаш экинжатар, а ол ы-каш тус-түс кижилер аразы-нын чарыштың тилекчилер илереп эгелзэн. Чижээ, Дмит-рий Георгиевич Васинге уурткан чер өрүмнөзүнүн

№ 1 станок бригадасы эрткен айда-ла өгү. беш чылдын планын даалаган күсө-дөлдөрдө рудниктин участогу. Брига-да ачты үеде он бирги беш чылдын эгелзептир утуктур ажалдап турар. Ынчанга коллектив партиянын XXV съездинин ажалтынар хү-нүгө чедир 3—4 айларын даалаган күсөдир сорул-ганы салган ажалдап турар. Өрүмнөкчилерин эске-даа бригадалары база шалыпчы-бү-биле ажалдап, оон дөш эвес түндөлдөрдө дөш демисе-жин турарын айтыр херек. Чижээ, А. Д. Шалымовтун ууртканы бешин бригадасы август айын планын хууса-дан эрте күсөдирген. Ол бригада план бузуур 19.500 погон метр черин өрүмнөзү турган болза, херек кырында ам 23.450 погон метр чедир берген ажалдап турар. Ол

ышкыш өрүмнөкчилерин В. И. Колосова болган И. А. Устиновка уурткан бригадалары база-ла мурнуку айлар-нында эки өргүтүлгөжө шылдээн. Бригадаларын сөөлгү айларда шалыпчы ажалынын түндөлдөрдө нинти рудник пландан ажыр 1436 погон метр черин өрүмнөзү, мурнуку коллективтерин оорутууду кирген.

Рудникте уут күштүг эк-скаваторларын экинжатары-нын аразында сөөд мурну-вун чарыжы база-ла калбар-ган. Сөөдү хонустарын түн-нелерин бузуур экинжатар аразында чарыштын мурнуку оорутууду А. И. Бойковтун нинти бригадасы бирги черде чоруп турар. Экинжатар өгү беш чылдын сөөдү чылаанын эгелзиден тура-ла, шалыпчы темп-биле ажалдап, оон эрт-

кен чеди айларын да планын 110 хуу күсөдирген, тодаргай-лаа, бир миллион 151 муң тонна даг массасын «БелАЗ» тарга чүдүргөн. Ол экинжатарында аш П. Сорокин, а үшкү черде — Г. М. Полькин уурткан эске-даа торчиктер чоруп турар. Өрүмнөкчилерин болгаш экскаваторларын шалып-чы бугу-ле, бөдик темпиги ажалдап турарында комбайн-ны арыгал фабрикалары деңгелер болза, бо уут бу-дурга чери бодунуң планын даалажылаан болгаш со-циалист күсөдөлдөрдө дол-дур болгаш ажал-агый күсө-дир болурун практика көрү-дүр турар. Тыванын даг-дугу арыгалар уут комбайнынын ажал-пичилери СЭКП-ниң XXV съездин күш-ажылды чедиршикчилерин утуктур дөш кызымаккай ажалдап турар.

ДҮРГЕН ЧАЙЛАДЫР

РЕЙД

«Революцияны» чалбынжы совхозтун ийини дову брига-данын тараа шөлүгө кез-жээлгил, чеди беш үезинде, комбайнларын эгелзеп со-лукчу болуп турда, келди-чү дагыларын уут вагон-чук чыдаан он ажал ком-байны бөсө тургускулаан, хүндүкү эгелзед ажалдап хүнүн комбайнларын күе ажалдарын ширеткен «ска-бьдерин» хүндүлгөп, каткы-хөгүлгү чыгарып чуталашкан турар. Бригада төүндө кел чоразан чадагы маанинда ажалдап чоразарын көрүп каан, оларын чамдыктары дүрген чөмөниң алыр-биле вагончугачы дөш бажыт-лар.

Мурнуку чылдарда комбай-нерлер ажал шөлө, хат-чөс ажааган буу-хаа-ла чөмөни тыртып алган, ажалдап үнү-төр турган. Ам ыныг эвес. Бригада төүндө стоговачы белектер, сөөртүп эгелзген янж чөмөни механизаторлар вагога далаң чок оорганш чин алыр. А позарлар ажа-обай дүгөсө чөмө дөжүрүл-ла турарлар. Оон чоруттар-ла, яны-буру чөмөри, сүгүч артыгылы каар.

Бо дүрүлгүлери эске кер-лере исптерден, ажалдары артык эвес болу дег. Ол аразында бригадир-биле чуталашкан, эдэи хөй чүдү-дерин билди алдымыс. Совхоз бо чылын 11 муң 100 гектар черден тараа культуруларын ажаап алыр сорулгалап. Ажаала эгелзиден бээр алды хонукта муң гектар черин таразын тавычталы кестир-ген. Баш уулу хылаан са-нажыкылаан алырга, дүжүт бир гектардан ортуна-биле 10 центнер чедип, чамдык

черлерден оон ажал-даа турар. — Тавычалаан тарааны ажаап эгелзээр дөргө, сөөртүр машиналарыныс ам дөргө-дөдө кукуруза массам сөөртүп турар. Ол ажал ийи хонуктан доостур укурдуг. Ынчан 34 комбайн/тавычталарын бастырыпчыне болган тарааны дөрт кезирине кирер — деп, бригадир чуталады.

Мурнука чылдарда брига-да бүрүз дөшкөдөндө тара-зын бодунун күжү-биле ажаап ап турган. Ындыг арга-нын ажал биче дөргөни бил-геш, ам инатчуларын үлө-герин-биле ажаалдаан чангыс уут комплексиң тургускан. Ында тарааны тавычталы кес-тирер, бастырыр, техниктег ажаала кылдыр дөш эске-даа эвенеларын тускайлап тур-гускан, оларын ден-дөсө ажалдарын чедип алган. Ын-чанга күш-ажылды бүүдү-рүчүлүг бөдик, комбайн-тех-никаын ажалдап багай эвес.

Бо чылын ажаап алыр тара-да культуруларын 2 муң 200 тонназын мал чөмөри кылдыр ажаллаар, 3 муң 800 тонназын күрүгө садары пландажылаан. Ынчалза-жок балгашчылар беш чыл пла-нын бүрүн күсөдирген-биле оон ийи ажал катан хөй тарааны садарын хүлээгилер. Маана ажаалдаан дүрген темпиги болдурарында аныла, ону шынарлыг чорудары база уут укур-дугуларын дөшкө-дөдө барымаалааш, үлүсчү кон-тролдарын ажалды күштөд-дирген, коммунисттерин ала-гарыч болгон бөдиктен Соци-алист чарыштын негетинде-де эки шынар дөш демисел кол черин эгелзеп турар.

Мурнука чылдарда меха-низаторлар ортузуна чарыш-тын түннелер беш хонуктап үндүрүп турган. Бо чылын ону улам дөштөгү болдурары-биле негелзиден эде көргөш, хүн бүрү түннел, мурнукаларын шинаал, мактап турар. Дүр-жүлгалыг комбайнлар Гел-ладий Изын, Константин Яковлев, Юрий Евдокимов, Исай биле Фирсан Носков алышкылар хүнде кылдыр үлүгү бодун чартык катан ажал күсөдир, чарыкка каш ууда тилекчил болганнар.

Дүжүт ажаалдаанын меха-низаторларын ажалдап чал-дырталың база багай эвес тургускан. Бригадалар төпте-ринде арыг орун-дөжөктөр салган, телевизорлуг обще-житилер, столоваалар, чунар-бөжикчил бар.

Оон сыр эске байлаады Көдээ ажал-агыйын дүрүл-гү станицанында көрдүсүс. Уш дүгээр бригаданын төү-нө-дөдө чөмө эгелзиден, дүжүт ажаалдаан эгелзиден дем-дөдө-дөдө чөм эскерткисе шыныын-на чүтэ болду.

Агрономунуң боламы-биле алырга, үшкү бригаданын де-вискөзүне 630 гектар черде эки үнөс кукурузаны баш-тай силосаар ууртук тур-

ган, чүтэ дөргө ону ажаап алырынын хуусааы эртин, кур-ган, тогалап эгелзэн. Ам оон эки дүжүт-лаа алымыс. Ын-дыг турбуже, станицанын ууртукчулары тайга эдөндө үнүш-дүжүдү шөлүг эвес шөлдөрин кукурузанын мур-най ажаларын шиптирлер.

Анаа эске-даа кижилер-биле чуталашкан, бирги бригада-да ажалдар халыныкыныг чоруп турар-дыр деп билген бис. А херек кырында кандыг болганмы?

Дүшү эрте дүжүп торда, бригада төүндө көзүрине, тараа ажаар дөрт, кукуруза кезер или комбайн ажал чок турлар. Механизаторлар обшечинге чамыда ийи-бээр кылалашкан, ажалдар кандыг-даа хөш чок, эден-ха-лан чоруп турлар—шуту эш-кир. Чамдыктары көзөр, шы-дыраа ойбанын, ийи киж урел-ген комбайнын септорун ооралашкан. Дүжүт ажаала-ды түлүктөл, чыгыс-даа ша-кынуу талас ытпас дөш де-мисел чер болганда чоруп турда, мыччар шөлүн дөш-төдөдө ажалдап турган ком-байнларын чүгүлгө Дүржүлгө станицанында көргөсүс ол.

Чүч болганын айтырыш-кыска, кижя бүрүн-ле ыт-кыр чуталаарын болд, хөм-мудал-биле мыччар таймы-бирдалаштар. — Комбайнларымыс шүлүт урелген, оларын септээр ар-тык кезектер чок турарымыс бо-дур. Дүржүлгө станицанын директор Т. Хундаванов, кол агроном Ю. Злыгостевтен бирги бригадала ийи-бээр байдал каячч тургустунуң келгенин айтырды, анаа турар хөй ком-байнларын дарыг септеп, шөлө үлүсүр дөш кандыг көмчөдөр ап турарын сөчүр-таар болган, оларын каймы-ла таппалдык: артык кезек-тер дөшкө. Кызыл кирген дөшкөдө. Дүжүт ажаалазы

A black and white portrait of a man with dark hair, wearing a light-colored suit jacket, a white shirt, and a dark patterned tie. He is looking slightly to the right of the camera.

Райно баштаар чот
болгаш оом садыг чет
нин, нийтинг чемнин
инг ажыла-чорудатгын,
пестер болгаш шикит
чотур айтырлар.
чуттапкан болбас. Ол
баштаар чер, кыял
профессиял организаци
тоза билеп турар бол
таалы-биле немелде
лерин ай турар. Харчы
ручаларын чепил алып
коллектив СЭЖК-нин
саясийинге алаар бол
социалисттик таштык к
мешаар, чаа беликтен
гелерин алган. Оларын
зында 1980 чылдын уу
салар баршан саармат
планын эм декабрь 15-
дегир деп немелде чы
лаа-аткан. Бу болза
коллективинге бу чылы
гаш беш чылдын пият
ларын челяшкенинги
ринин чутула малалча
нын бирээзи.

Д. КУУ.

Ферма-
юрт, а
дышкын-
нын эрт-
тең, чо-
лым чо-
лугу-
мууну-
ам-оолу
н, урга-
ла эскер-
нин эне-
сиз 100
базалы-
га бол-
дай-ка
барык
ттигине,
н ажил-
н. Өөрөн-
евер, ас-
аза ты-
гуу, дур-
даларын,
ымкайк.

[illegible]

азында укса
нып чоруду
ерини сүт
ни алып дэ
алып 50 мо
уганы сады
Ишанга
ту ферманы
тузун симм
мылтыр түр
дүнгөн.

ООН, ЗВЕНОЗУ
ТИ И ЛЕКЧ

— Ажыл-кисимиер кайы
норуп тур? — деп оюн сою-
галым. Даа.

— Чааңкыраар шапты
вас болза, бестин оюн-
дору кайыра келет.

Эзир-оол Чувуртоокто
чымдап иштиде, техникум
ажыдап келген. Оон ая-
кыла, башка баш мыйна-
Кыш, жай диледей, төр
уюзунун экономикалык ба-
лаары-биле калкыз ая-
ны ховч-шолорде ол
ам дээр. Ыйманган со-
административизм Эзир-
Ооржакка чыга бичүрү-
а-ла-из чыгува берсе,
токт тургустунан келсе,
оо-а, Эзир-оол ага, Оор-
огту Кыш Ооржак баш-
зынын орун оруктап, а-
ристеп ажылдап тур-
адага база бяр өр-
лашкылар ам кал-
адымына чарым салган-
лап турарлар.

Эзир-оол Чувуртоокто

22
а-биле
орбана
ар чок
и сов.
жигит-
ыллар-
жымба-
хостун
пр. оол
р. Ка-
учас-
гир —
длт
а ала-
факто-
пр. Ол
рүчүкү
и-кожа
ажыл-
Оор.

дуждар планни
ноябрь 1-де кү-
бүгү күзүн ол-
ган.

Тус-тус саан-
да чарыштын
рууна Айай Су-
Мойгут. Алчы-
оолар чоруп, бо-
санында планын
хуу күссөдүн,
улегерин анык-
ауп турарлар.

В.
ЧУРУНТАРДА:
мурманчы саан-
гуш (устунде),
саанчылар Свет-
Галина Сундуй о-
лун бетиннарме
кадарчы Иван И-
ган бетиннарме

бо чылды
дөдир даш
угланды
ылар аразы
иурукку оду
иуай, Майя
аа Ховалды
ттарынын а
н 120-130
оттарынын
рга көртү
ЧАДАМБА.
ферманы
ызы М. Мом
комсомолч
ана Хураган
лар саган су
кудуп турда
ргит сүт дол
сугже сатт
сугже сатт

ажилдап турда, сагш-биле
дамш— деп, ол бөрүн макта-
ды.

— Кымарны тергиннирге
санап болурул?

— Поварларамизди, сиз
саяхат турсан Чимчиг-До-
Маагун ситен бичуучилары.
Юрий Овразжа. Турай-оо
288 дэшт чардак кумуянын
бо дээр боор. Оларын ки-
зында 940 тонна ситен бе-
кээр планывыстың 70 ху-
кээни бешеткен алдыбыз. А-
чем, машина-техника-биле
дырыкта эки. Мал чөмү-
бешеткениңиң талазы-а
чарларга шыгыым айнада
жараткениңиң аде көрүп, ий-

ВЛКСМ-ТК-ийн хөй
хөрөнг дөмжлөхтэй билээ
дөгсөлтөйгөөн,

Ойгу баш чылымба баш
чу чылымба Э. Ооржа
чуурткын зөвөө сө
мал чөмн бөстөхээр үш
лар бэвэйнд тийсхилс
түдэрх-дэг таварылга
Оон зөвөөз бөдлөхтөн
лэстийг хүлээлгэсн ажы
сөткөн.

Э. ТЕЖИТ

ПТИГ.

Ниятийи малгина
сангине чим-сигурму
агъылдарга Оғур
Торкасыз союзуну
ишчилер шөкелде
Ботторарым те селит
кирля турарлар
девикээринде аарта
туст-туст коллективтер
ла кампаняга эки х
лиг. Түмөт Чхата
удуртканы автограж
тичи Кок-Хаактын
шыкты алагымда

четири
елетқор
падонни
ан ажи-
киржи,
қулуи
оқоқоти
қутулди
бо муз-
жойлати
қоллек-
торге.
25 тонна

сиенни сарайташ-
берен.
Торғалар ортуман
ниң устук класти-
реникчилери чойе
газидоа сизен бе
ажылма ипекке
туралар. 9 класти-
чилери башке Тум-
анчи Имамжолти
биле 45 тонна эки-
сиенни баеткизи,
хозунга хуздизия б
Н. Д

ИКТЫ

[illegible]

ЧИЛЕР

а Ташин ра
иниц партия
эзиге уткуш
лгелерин че
сидиринге ра
техника кат
спецналис
ны көргүзү
ны дузасыны
пария жымд
херекселдерг
ша-хөрөгчиз
аралгы бол

нын техни
арин чаазы
жыткыйнын
жыт болганы

деже киириштирибишаан, күрү-
не ажаала кассаларынын са-
лыкчыларына ээрен хой
ажытыгы байлалары болган

[illegible][illegible][illegible][illegible]

хоттехника, магнит-
лизи эргелікчиси,
чугалаалым. — Оо,
чугалаалым! Мепде
лизи харе сүзүмдө
бууларга кызыгып
скалярчысы раз-
ды-биле аламды,
пегинири дамчып
чазыр бир хунда
гилдин амырлар,
тер-биле оларини
үдүт техникнист
механика пегинте
Зенончук бол-
ду, ажалдарын
адамдык бер-
темени чогуур
диз тургускан
болган. Механи-
тир чорун эки
херекселерини
сүзүмдө үзүп
хоттечилерини

жымшыкып
Г. Рогозюно
а составын
жылдиг ий
истер кирг
рууру мастер
но дарылда
тынган: дис
штыр септе
кызыр даал
Артык кезе
и хандыра
аада болга
онашкан.
и бадурк-
иға матери
ишкыиң си
иғелдеге че
улуг ролю
имери ая
өжүн, дериг
ишкыларын
и — ол дэ
ишын төгө

арга-беле 10 миллион ажы-
рубль салынышкынаарже кы-
ткан. Туда акша чокка шилчил-
гебеле салынышкын кылары
ажылыч чоннарнын акша

Түздә ақша чөккә шылчык билә салышыпмы кылып. Чыңу хандарынычын базар перспективти эргәзи бүгүдә гедерин болған солто ашчычларынычын болған бәх-аауачыларынычын шалы ажаага кәсәләриниз замч түр тәләри бәлүр. Бә хандарынчын ашчычым чыңу

ноулибаканы ажылыч чыгарып, акша-бараан дотереза база узут сунуураа-га, дый ап туур. 1979-ж. акша-бараан дотереза-га карыныштын бюджет 148,2 хуу куустеттинген.

Республиканын, ай-касааларынын ажылыч, тузю медеглелер, аял-дер-бизе черелетирч чыгарып, акша-бараан дотереза база узут сунуураа-га, дый ап туур. 1979-ж. акша-бараан дотереза-га карыныштын бюджет 148,2 хуу куустеттинген.

Республиканын, ай-касааларынын ажылыч, тузю медеглелер, аял-дер-бизе черелетирч чыгарып, акша-бараан дотереза база узут сунуураа-га, дый ап туур. 1979-ж. акша-бараан дотереза-га карыныштын бюджет 148,2 хуу куустеттинген.

[illegible][illegible]

ханы кен
етпес-
диз-
амы
сасары
тавазы
дугайнда
лары бол-
ын көрү-
өн сөм-
дөлдөт-
Орновка,
К. Муо-
ын эрге-
тти кил-
ти,
арын ● 1980 ч. а.

чыл колхозтар
 чыл сайында
 Ол түнү
 ыдыгдызга кон
 а саяарла
 ырг-херексел
 а күзү-били
 оон-даа эр
 тташ специа
 ыга немей н
 Чижээ, Рай
 ы дөрт масте
 ыми болбай
 ы техникум
 түрдү. Ым
 ынен далга
 дөртөп аж
 ДАРЕНКО,
 ы-лым корр.
 август 29

100

Мурнакчы
Апарган

Ленинград чанында «Всеволожский» совхоз мурнууда хожуудам айыл-агый турган, ынчаарга онгу беш чыл доостурунуу бугуузуна кунунага өрзүн чүгө дуулаан эвес, харын-даа сөс чус муң рубль арыг орулганы алган.

Совхозтун бо чедишкени — экономикти чаар-тылгаларнын үндөшүндө. Районда тургускан көзү ашыл-агый из-тыжышкынынын систе-манын кирип алгаш, совхозтун кылган ажылы эконо-микти ол чаартылгалар-нын үндөшүн болур. Чаа фирма директорларнын чөвүлелин аялдап кылган айыл-агый бугу-зуну экономиканы сай-зырады программа ишти курлавырларын долзу-биле ажылагар арганы ол совхозна берген. Хожуударлар чокка аялдаар деп сорулганы боттанды-рар аргаларын программа-да толорай айтыган. Ук программаны кууштенен ачысында бугу фирма орулгалыг болган. Онгу беш чыл планын чыл-дарында продукция бугу-рери ында чөзбө беш уш улгуган, а орулга уш ажыг катат невуудан, чүгө эртен чылын безин нити орулга 4,6 милли-он рубль болган.

«Всеволожский» совхоз ол кататтыжышкынын, составына кирген соода оок кожалары экономика талызыбиле быжыгар кыл-дыр бо совхозна дуулаан-нар. Совхозка анык ма-дарны чик эртенке сат-кан, оок пландан ажыр думажан сүдүнүк центер бургузуну өртөзгө арбын немелден берип келген. Мал чөмөн баштайгы үе-де база берип турганар.

Хамыкты мурнууда чөв ажилын орулгалыг болу-рарыне онза кичизгеини угландырган. «Всеволож-ский» совхозтун девиско-рин шагдан бээр «яды» шөл деп санат турган. Оок шөлдөрин чаагай дүмү-түг болуулар чаартылга хөмчөгөрин аялдап аргы-ларын, расмизини уруктарын чөк кылдыр Зимбабвеини ча-аанни политикти угла-нышкынын үндөшүн бо-лур деп, америк телевидение дөмчүшүр чүгө чуталат ту-ра, ол африка республиканы премьер-министр Р. Мутабе медегез.

Ол политиканы чөртү-паша, оок чааза марксисти принциптерин салгаар ала-рын Р. Мутабе медегез. Зимбабве Мурнуу-Африка Рес-публика-биле политикти-даа, дипломатты-даа харылаалары тутуулан премьер-министр ооналан медегез. Мурнуу-африка чөртүн национал-хосталгалыг жемсизини бүрү-детип турарын илергейген. Мурнуу Африкадан бистин экономикагын хамаарылгавы-ты бичелдер дээр амыг үеде куушенишкенин салып турар бис деп, ол медегез. Кожалары-биле харылааларын бүтү хөмчөгө калбарыры-нын айтырларын чутала-жып, депискогө оларды-биле ажыктыг кыды аялда-

—Бот-боттарын ду-лаалыкка совхозтун эконо-миканын быжылаарын-га дуулаан. Тууруга эвези эвес хөргөжини кирген: Разметелен суурдаа сов-хозтун төвү беш чыл план-нык чыдарында дык са-зыраан—деп, совхозтун парком секретары Г. А. Бобров чуталаан. Уруглар садтарын, шоланы, мага-зинерин, Култура бажы-нын ында ажылагары кирген. Чаагайдыр туттуган чурттага ба-жыкларын чаа кууучу-лар Нева хөмчөгө эркин дургаар шөйлүп чөүр ба-ган. Дүмүт ажаалдыктын киин түпкү үзүндө ме-ханизаторларын, малчы-нарын, ногажыларын чус амыг өгүлелери чаа-гайдыр туттуган чаа бажыкларын алганар. Дээр өөредилге чөвөрин-де, техникумдарда болгаш профтехучилищелерде сов-хозтун стипендиялар сту-денттерини саны база өскөн. Казларнын мерге-жилни беддер туз чөртүн курстарына совхозтун хөй ажилчынары өөрө-ни, холушкан мергежил-дерин шикээдип алганар. СЭП-ни XXVI съезди-нинге алдар болууран ша-лычы куш-ажыл элчөө-гө совхозтун ажилчы-лери киришпаша, сүт болгаш эт бугуерин бо-чылын 15 хуу невууде-рин, пландан ажыр хөй ногааны кунунага садарын хүлүзгенер

С. ФОНАРЕВ,
СЭТА-нын корр.

БОМБҮРЗЕКТИН
СУДАЛЫ

ПОЛЬША БОЛУУШКУННАРГА ХАМААРЫШТЫР

ПКАП ТК-нын август 24-те болган пленумунун материал-дарын бо хүнерде ПКАП-тың партия организацияларын ча-агайлап турар. Польша-нын коммунисттер, ажыкчы-чынары ам чүртүгү тааржы берген бергелерин ажил эр-теринче, ажил-штин болгаш нитилел аялдаарын таар-жычылг байдалын катат тургузарыне улгуган дээр-тиг хөмчөгөрин алырнык эр-гежөк чутулаан дөтөп турар.

ПКАП ТК-нын пленумунун шиктирлеринге турсааткай редакция чүтүлгө «Трибуна» ляду-содун иштик чангыс-эти чандарыне, ол шикти-рлерин боттандырыне ПКАП-тың хүрээлени мобил-дастазарыне кылгара.

Польша информация аген-тствес ПАП-тын дамчыгавы-биле алгаш, Ганьск болгаш Шешин мөөдөстөрүнүн де-вискогөнде чамдык улуг бу-дурүлсө ажилын амыг че-дир даган элөөсө, ол чорук болыша улустук эрге-ажык-тарга боттот каражын че-дир турар. Польшаның ол ра-йондарында чакыктыг тускай комиссиялары ажилын ула-чылашкан.

Амыг үеде кол сорула-туруп турар бергелери чыл-дары эргий бээр кылдыр чуртка тааржычылг байдалын тургузар болгаш ажил-штин шүлүдүлүр дээр бугу чүл-дөрин кылдыр болур деп, ПАП агентствес медегез.

Профессиялардын Топ чө-вүлелин пленуму Варшавага ботуу, чуртка тургустунан байдалын чуталаан хөм-чөгөрин чуталаан. Проф-ессиялардын Топ чөвүлели-нин даргасы хүлүзгөздөп Я. Шидальскти пленум достаян болган ол албан-дуулаага Р. Яковскийни солгаан.

Антикоммунист идегеттер-нин чуртка хоралакын ажил-чорудулаанык күштелгенине

бо хүнерде польша хөй-ни-ти кичизгеини салып турар. Чижэ, «Трибуна людю» солун нитилелдин күш-ажыкчы тааржычылг байдалын тургу-зарыне улгуган хөмчөгө-рини демдегелешкан, на-инвал эрге-ажыктарын, хөй-нитилелди аң калбак бөлүк-терини синал-онзаларын тоо-вастаан антисоциалист күш-тер мырпай өске угланыш-кында хөдөлөп турар деп би-жээ.

Информациянын буржуа-чесектери польша улустук-чуларыне албан хуузуна чу-галарын хөкө кырынга ба-рымдаалат көрбөй, Польша болуушкуннар дугайын парларда кунунага уауу, ан-тисоциалист хөмчөгөрини кыш-тыктарыне чүткүл салып турар кылды оппозистин ме-геттерин чуталаан барын-даа болдуруп турар ол факт база бөзүмө кичизгеини ээ-дирл турар.

Информациянын барын та-лакы чөсөктери дык хөй та-варылаарда шүтүлгө кыж-ныкы-күчкүч функцияны күсөдип турар. Социалист

Польшаның дайынары дык келер туралар, чижээлөр: «Барын-терин чамдык солундарын аршарында ин-тырманын өжөнүн ишсеп ал-дыр дээр доктанымчылык-на-лаа көстүп келгелди. Польшанын кызыктарын эе көр дээр үч чөк негелде-лерин бөзүп кылды туралар. «Коммунист Польша немес улустук чөм талакы чөвөрин оортан ал алган. «Польша-биле элтежиле делегетини ийги дайынык түнелдене-мечетерин Польшага чидир-ген эргелерин катат тургуза-рынга үндөшлөп харын чүтө болдунар аргалыг дээрлини дугайында барын-терман «Националь унд Золь-датен шайтун» солунун би-жээ чүтүлгө манга чижөк бо-

лур. Чүвенин ажурин бизеки «өөн герман черлер» дугайы-да болар дүрүн сугаар эр-ге-ажыктар ГФР-де бар аян-тарымчалыг байдалын тургу-зын кылдыр көргөдөр дээр хөмчөгө-оо-даа солундарын димнадыларын база илем. Чижэ, «Франкфуртер Альге-майне шайтун» солун: «Дан-чигте болуушкуннар немес, харын оон-даа калбары европейки эрге-ажыктарга шүтүлгө дээр болбайн аан», деп бижээ. ГФР-нык масе-лыг информациянын чөсөк-тери Польша дугайында дим-надыларын дамчытыпшаан, хөмчөгөрин польша эвес, харын немес аттарын ажил-лап турары бөзүмө кичизгеини ээ-дирл турар. Польшага ха-маарыштыр аштырманын өжөнүн ишсеп алдыр дээр чүтүлгө ГФР-нин политик-тиг чамдык бөлүктөринде ам-дыга чедир хөмчөгө артып-шаанын ол бугу чүлүлөр хө-рөчөк турар-дыр.

Чуртка тыптын келген субъективтиг болгаш объек-тивтиг чүлү-бүр бергелерин өскөр ажыламышкан, анти-социалист идегеттер Польша шикти алган, бугу польша улустук үндөш эр-ге-ажыктарына тааржычылг социалист оруктан оу тай-зы илер дээр боттарын кы-женишкенин каттыктары-на оралдажып турар.

Польша улус бугу аялда-рда улуг чөмчөгөрин илер-ди. Ол чөмчөгөрини аялдаар болгаш камгалаар деп олар долу шиктирген. Чуртуну сал-мал-чолун аялдага тургузар эргин камгалаа бербез деп, ПКАП ТК-нын пленумуна тодарыг медегез. Социали-ст тургузар, харын чүтө ол тургузар, улусчу Польшанын оролаттынын алгаш бугу та-ларга чөмчөгөрини бургу-лаар болуурун сыйыш ды-вес үндөшүн ол дээрин пле-дент шайтун солунун би-жээ чүтүлгө манга чижөк бо-

лур. Чүвенин ажурин бизеки «өөн герман черлер» дугайы-да болар дүрүн сугаар эр-ге-ажыктар ГФР-де бар аян-тарымчалыг байдалын тургу-зын кылдыр көргөдөр дээр хөмчөгө-оо-даа солундарын димнадыларын база илем. Чижэ, «Франкфуртер Альге-майне шайтун» солун: «Дан-чигте болуушкуннар немес, харын оон-даа калбары европейки эрге-ажыктарга шүтүлгө дээр болбайн аан», деп бижээ. ГФР-нык масе-лыг информациянын чөсөк-тери Польша дугайында дим-надыларын дамчытыпшаан, хөмчөгөрин польша эвес, харын немес аттарын ажил-лап турары бөзүмө кичизгеини ээ-дирл турар. Польшага ха-маарыштыр аштырманын өжөнүн ишсеп алдыр дээр чүтүлгө ГФР-нин политик-тиг чамдык бөлүктөринде ам-дыга чедир хөмчөгө артып-шаанын ол бугу чүлүлөр хө-рөчөк турар-дыр.

Чуртка тыптын келген субъективтиг болгаш объек-тивтиг чүлү-бүр бергелерин өскөр ажыламышкан, анти-социалист идегеттер Польша шикти алган, бугу польша улустук үндөш эр-ге-ажыктарына тааржычылг социалист оруктан оу тай-зы илер дээр боттарын кы-женишкенин каттыктары-на оралдажып турар.

Польша улус бугу аялда-рда улуг чөмчөгөрин илер-ди. Ол чөмчөгөрини аялдаар болгаш камгалаар деп олар долу шиктирген. Чуртуну сал-мал-чолун аялдага тургузар эргин камгалаа бербез деп, ПКАП ТК-нын пленумуна тодарыг медегез. Социали-ст тургузар, харын чүтө ол тургузар, улусчу Польшанын оролаттынын алгаш бугу та-ларга чөмчөгөрини бургу-лаар болуурун сыйыш ды-вес үндөшүн ол дээрин пле-дент шайтун солунун би-жээ чүтүлгө манга чижөк бо-

ВЕНГРИЯ. 30.600-жу авто-буоту Сөкөшөкхервар хөмчөгө-да «Инарус» заводу бугуруп үмдүргөн. Оларны совет ча-гыкчыларга дамчып бээр ында улуг байырлап болган.

Ол бугурулгенин коллөттиги болуун беш чыл планын хуу-саадан эрте кууштен.

МТИ-СЭТА-нын фотоу.

СОВЕТ САНАЛДАРНЫ ДЕТКЭЭН

ВАШИНГТОН. (СЭТА-нын корр.) Ортумак ыракышын ракеталардуу чөсөккөни дугайында айтырманы мурнуу өдүрүгүн америк адролуг бө-чөп-чөсөккөни дугайында ай-тыр-гы-биле тууш холбаалыг кылдыр чуталаан көвөрүн илердеп Совет Эмелдешкен саналын АКШ-тын эң улуг хөй-нитини организациаларын бирөөн—даштык бол-гаш шөрт таланы-биле чаа по-литика дээр коалиция дет-кээн.

Бодуну хүрээлөнгө 60 хире аны-бүр хөй-нитини ор-ганизациаларын каттыштыр-ган ол коалициянын чарлаан медегелдине айтканы болза: «Совет Эмелдешкен саналын АКШ-тын администрация эр-те ханы-биле өөрөни көр болгаш бр таланы-биле чуталаанышкынара ий-пөй-тиг кижир укурлут». Совет-америк харылаалар дээр.

С. НУЙОМАНЫН ПАРЛАЛГА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

СТОКГОЛЬМ. (СЭТА). На-мбияны колония байдалдан хостар дугайында Каттышкан Нациялар Организациазынын шиктирлерини кууштенен АКШ-болгаш барын талкы өске-даа чурттар Мурнуу-Африка Республикасына дуулап турар. Ол дугайын Стокгольм-га болган парламент конферен-цияны Мурнуу-Барын Афри-канын Улусчу организациа-зынын (СВАПО-ну) президенти С. Нуйома медегез. Шед чакыктыг чөвөни бугу-гаар ол август 22-ден 26-га чедир Швецияга барып чө-раан.

Мурнуу-Африка Республи-канын расис эрге-чачыгалары Намбияны дүрүм чөк бугу-биле элөөрүн уламчылап, Афри-канын хамаарышпас куну-леринге — Анголага болгаш Замбияга уауу арессыжыг халдашыкынын күштелди-рип турар урукунда кыл-гып болур айымалыг байдал.

Социалин деискогөнде Берберде баага «В-52» дээр стратегтиг бомбалык аме-рик самолёттары өкөп тур-гузар дээр АКШ-тын планын ол солун бургуу шикан. Со-циалин уауурулаа америк ыйышкыныга алышкан деп, «Нотисиа» солун медегез. Национал эрге-ажыктарына кен.

ТАЙБЫНГА БОЛГАШ АЙЫЛ ЧОК ЧОРУКА КЫЖАНЫШКЫН

МАПУУ. (СЭТА). АКШ-тын Африкада шөрт баадаларын тайында болгаш делегетини айыл чок чорунга кыж-жанышкы бооп турар деп, Мозамбик «Нотисиа» сол-тун бижээ. Африканын чам-дык чурттарын бодуну те-монист сорулааларыга ажылаар дээр Пентагонун оралдажышкынары ол сол-тун сойгалап илереткен.

Социалин деискогөнде Берберде баага «В-52» дээр стратегтиг бомбалык аме-рик самолёттары өкөп тур-гузар дээр АКШ-тын планын ол солун бургуу шикан. Со-циалин уауурулаа америк ыйышкыныга алышкан деп, «Нотисиа» солун медегез. Национал эрге-ажыктарына кен.

МУГУЛАЙ ИДЕЯ

«Кызылгартыган» адролуг дайынны чорудуу бодур дээр идея—сарыла чөк бол-гаш мугулай идея-дыр. Ча-гырдыкынын чорудууга-зын быжылаарын болгаш бө-чөп-чөсөккөни дүжүрүн чөп-аларын үзөринче ол идея уг-ланган болгаш ажи төрөт-төнтө халаштыг адролуг месит-дежикенин өдүмүг аймы-дын кушталдыр турар. Пре-зидент Картерини ат салганы № 59 директивасын шак ий-чаар бургуу шаккап уауула-нышкынын бугу делегетке болгаш Каттышкан Штаттарда улам калбарып турар. Ва-шингтонун адролуг калча-лаашкынын ол директива ба-дытай турар-дыр.

ВАРШАВА. АКШ-тын адролуг чаа стратегияны уауу-ларын негелдештир үндөш-тигтен деп, «Жеңиш волю-ности» солун бижээ. «Кызы-лгартыган» адролуг дай-ныкы Вашингтон чорудуу, харын-даа алаа тилдеп болур дээринге американын болгаш өске-даа чурттарын хөй-нитилеин бугурулгө сөрт-ганы ол идея салып турар.

Ортумак ыракышын раке-талардуу чөсөккөни Европа-дык кызырларче угландан Совет Эмелдешкен тайынга аныкшылдыг чутуда инди-витааларын мөөдөстөрүнче чаа америк доктрина утагдан деп, «Трибуна» робетица» солун айткан.

БУДАПЕШТ. АКШ-та преи-дент синалдарынын бугу-зуну президентини ат сал-ганы № 59 директивасы болза Картерге синалдуу мурнуу ча-рыктын баадалары делегет политиканын айтырларын таланы-биле харылаалыг шиктирнин хүлөп ал-мырлан артык чутуда дээр-ин хөмчөгө турар-дыр деп, Вен-грияны «Мальт» хиралап» солун медегез.

(СЭТА).

ДЖ. АНДЕРСОННУН ШИИТПИРИ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АКШ-тын президентини кандидат болгаш партиаларга хамаарыла чок Дж. Андерсон Висконсин штаттын губерна-тору турган Патрик Льюс оон-биле калы АКШ-тын ора-лакчын президентини албан-дуулаанын кандидат кылдыр бүртүкчүлүк деп чарлаан.

П. Льюс болза демократт-партиянын либералдык көзө-рин сугарып ажалдакчы болуп турар. Президентини албан-дуулаанын синалдуу дээр дөмөсөдө Э. Кеннеди чүгө чөдөр П. Льюс сема-торуну синалдуу кампанын-ын уауурулукууну ора-лакчын турган. Дж. Андерсон-ну ол шиктири болза Дж. Картерин администрация-нын политиканын хөк чөк демократтарын деткимче-нин алыр болгаш демократт-партиянын синалдуу мурнуу чөвөни оу президентини кандидаты кылдыр баалаанын дээр оон оралдажышкынын деп санап турар.

Ак бажынын угланыш-кынага уауурулукууну меде-гез кылдыр П. Льюс сема-торун бодуну делегат ман-далынан синалган. Парла-ла конференцияга ол чөвө чу-галган. АКШ-тын амыг а-литикаын шиктири бугуу шаккап болгаш хөй миллион американын ажил чөк бол-дуулар деп Дж. Картерин бу-рузаткан.

Э. Кеннедин талла-кыны шикти алган Дж. Андер-сону шиктири болза сема-торун чорудуу турган кам-панын илдежидер со-рулгалы бооп турар. Ак бажыны адролуг чаа страте-гиян хамаарыла чөк кан-дидат сөвдү хүнерде бургуу шаккап болгаш ол стратегия-ны эң-не айымалыг политика-дыр деп алаан. Диптер ара-лыкта укурлар «МХ» деп чаа расисттарын негелдештир дуга-йында административтик шиктирлерини дуга-йында болгаш СБК-2 кезе-ринче күшүг болдуруп балы-ларчыне селатты кылгартан.

Республиканы партиалдан кандидат Р. Рейганин тур-жу Дж. Андерсон шүтү хө-лөөдөй турар. Шөрт күчү-зүчү таланы-биле Совет Эмел-дешкен АКШ-тын артык күшүг болурун чөпчөп алы-дугайында Р. Рейган меде-гез турган. ынчаарга ол со-рулга «чөпчөп чөпчөп алы-маса» деп, Дж. Андерсон меде-гез.

ДИКТАТОРГА ШЫҢГЫ ХАРЫ

БУЗНОС-АЙРЕС. (СЭТА). «Чаа консти-туция» дээр бадалар кылдыр чили улусту албааларын ораалдык фашист диктатор Пиночте Чилини чөтү: «Ро-ферендум хөкө» деп шынгы хары-лаан.

Чилиден димнактан медалер сугаар алырга, чөс руданын чурта эң улуг «Чукимата» деп компексинин ажилчы-чоннары фашисттиг хунтага «конститу-ция» төлөлдөп чонга албаалар дээр планын бодуну асаамблеяныг бургуу шаккапкан. Пиночте ол «конституция» дээр чүлөп чили улусту эрге-шөдө чөк

ХАМААРЫШПАС ХӨГЖҮЛДЕ ДЭЭШ

НЬЮ-ЙОРК. Чуртун чөвү-нун эрге-ажыктарыга таар-жыштыр Зимбабве аде тур-гузулга, тайыны болгаш на-ционал элчилгенин ханды-рар, расмизини уруктарын чөк кылдыр Зимбабвеини ча-аанни политикти угла-нышкынын үндөшүн бо-лур деп, америк телевидение дөмчүшүр чүгө чуталап ту-ра, ол африка республиканы премьер-министр Р. Мутабе медегез.

Ол политиканы чөртү-паша, оок чааза марксисти принциптерин салгаар ала-рын Р. Мутабе медегез. Зимбабве Мурнуу-Африка Рес-публика-биле политикти-даа, дипломатты-даа харылаалары тутуулан премьер-министр ооналан медегез. Мурнуу-африка чөртүн национал-хосталгалыг жемсизини бүрү-детип турарын илергейген. Мурнуу Африкадан бистин экономикагын хамаарылгавы-ты бичелдер дээр амыг үеде куушенишкенин салып турар бис деп, ол медегез. Кожалары-биле харылааларын бүтү хөмчөгө калбарыры-нын айтырларын чутала-жып, депискогө оларды-биле ажыктыг кыды аялда-

болгаш Каммир штатынын чааа үндүргөн. Өске общи-наларын төлөөлөрине хама-арыштыр өкөзөтүн чорукту пар-лаалга орталыгында пропа-гандаланы дээр, чөвүнүн а-жы-бүрү бөлүктөрүнүн шажы-чүдүлгөлиг салгыс-сөт-кыин өкөзөтүн хөмчөгө хөмчөгө хөдөлгөшкенин дээр кеме-чөк көргөзүрүн күштелдир-дугайын ол чарыкта айт-кан. Ынык хөк-хөк үндө-лишкенин кылган бургу-луг кижилерин хөй анык тү-нүг төрөталаа овал, бөштө он чыл чедир хуулаа кара-бажына шиктерин докта-зган.

Эрге-чачыгаларын ол чаа хөмчөгөри болза хамыктын мурнууда Джамал-И-Ислами ышак шиктирлери рекем-дыг орталыкчаларын хөмчөгө ажил-чорудулаанын ууу улгуган деп Индияны палаталыг медегез турар.

ДАНКА. Бангладештин ба-рын талкы болгаш сөңү-райондарын шыа алган үе-дөшөшкенин түнөлдө чур-туу 12 округтары суга алыс-кан. Падма болгаш Мегна хөм-чөгөри суу эркин ашкан бол-гаш чуртун боо база мурнуу райондары үзөшкенин аймы-лынга таваржыр чыгап турар. Гималайны скинарында хө-дөлгөшкенин калча хөмчөгөри дээр эркин урукунда хө-дөлгөшкенин калча чуртталы-ларга аймылы таваржырып турар. Үзөшкенин түн-өлөдө 2 миллион ажыг ки-жи калгалаанын, талыга шөдүлүп 60 хуузу суга алысканын тускай меде-гез айткан.

ТОКИО. Дизель шикчи-дин болгаш парустар-биле база чоруп болур делегет оң баштайгы танкери Япония тузун кылган. оон баштайгы рейст экилдериникин бо чыдып октябрда эгелээрин белетей турар.

Сөс кижик составтыг эки-пак танкери башкаар деп, судно тузар компаниянын тө-дөшү чуталаан. Кызык чүл-дү нөмөй хууш абаан, ол танкер 9.000 миль (14.500 километрге) чоруп болур, ын-

жылганын системасын тургу-зуп турар бис. Замбиянын найсылаан Лусакка чокта чаа жуурашкан, ынык кады ажилдажыган оруктарын болгаш угланышкынын чуталаашкан бис. Делегетини Африкадан диктар күрөчө-лөр-биле, чижэ, социалист болгаш хөжүп орап чурттар-биле салыг-экономикагын ха-рылааларын Зимбабве Рес-публика тааржыштыр тургузар болгаш деп, Р. Мутабе медегез.

СОЛСБЕРИ. (СЭТА). Зим-бабве радио болгаш теле-видение системасын чаартып тургузары бистин чуртуула чаа амырал тургузушкунун чутула эрге-ажыктарына тааржып турар деп, Зимбабве-нин парламентинин инфор-мация болгаш туризм минис-три Н. Шамурира медегез.

Экономикагын болгаш социал чаартылыгын политиканын хулаоп көөрүнөй — ойтала, алаа шиктирлерин чүлү-бү-рү арга-биле оралдажып турар кылдыр бөлүктөр оу билди-п алыр хөкө.

Ак кештилер община-дын реалкалгы хөкө кирген депутаттар массалыг инфор-

мациянын чөсөктерин рес-публикада чаарты организас-тан турарына шиктирлерин оралдажып турарын «Нотисиа» сойгалап илереткен.

Радио болгаш телевидение системасын аде тургузары чуртун бот-төсүлгөни хө-дөлгөшкенин негелдештир дүшүрт эртен турар укур-дөр деп, база бир өске парла-ментарий — кедээ ажил-агый министрини ораалакчын С. Макони бодуну чутала-зынга айткан. Массалыг ин-формация чөсөктерини кол төмөлдөр чөвүнүн ажил-и-ни, национал тургузушкуну оон киржигеин болур деп, ол чуталаан.

СОЛСБЕРИ. (СЭТА). Зим-бабвеини чөвүнүн тилдөш-тиг Африканын Мурнуу чү-гүлдө күштерин деиштур национал-хосталгалыг шим-чөккөнигө ажыктыг кылдыр шиктирлери өскөргөн, ол чөмчөгөри расмизин алыс шиктирлерин чөвүнүн бугу-рүнүн дээр дөмчөгөри сийлиг берген деп, Мурнуу Афри-канын Африка национал кон-грессини президентини Оливер Тамбо «Зимбабве пилд» воис солунун айтырларынга ха-

рылап тура медегез. Хос-талга дээр дөмчөгөни шур-ган хунуна күштелип орап деп, ол чуталаан. Мурнуу-Африка Республикада дээр-ини болгаш медегез чуртун дөш системасы кедээ ша-дла чиккен турар үе ырак эвес.

Яны-бүрү бургуу бөлүк-терин болгаш социал кеме-терин төлөөлөр патриоттар-нын улам-ча чаа-оорал-тары Преториянын бугу-чү-мунга удуу дөмчөгө кирип турар деп, О. Тамбо меде-гез. Бир таласында, дарла-тырган болгаш медегез чуртун күштерини база өске таланы-биле, расисин тергидеки күш-терин арасында дөрт база шиктирлери уурулаанын тургузушкун дугайында чутуа чоруп турар деп, ол чуталаан.

Ол дээр ак кештирлерин болгаш африканын арасында медегез чуртун аялдаа чутуа чоруп турар деп, ол чуталаан. Ол дээр ак кештирлерин болгаш африканын арасында медегез чуртун аялдаа чутуа чоруп турар деп, ол чуталаан.

Ол дээр ак кештирлерин болгаш африканын арасында медегез чуртун аялдаа чутуа чоруп турар

БИЧИЛЕРНИН ЧУГААЗЫ

— Авай, уруулар садиктас
соңгаларын хэрэз чүү деп,
билэр сен бе?—Ава кымим

Сергежа беш чыл дүргүзүндө
ууур мурунда буттарын чүп
келген.

—Оая, сен резина салыкта-
рынны чүгө кедер сен? Даш-
тын суг-даа, малган-даа чок

— Олог, аяаң сени чүү дээр
комчуу?

Аллеалап чорун ор бис.
Чабас чап-чаа чаап, эрткен,
бур-уларден дамды бадып турар.
Вайа:

Алыр дээр кел чыдары көскү
болуун дээр...

— Айт болбаймын, эки-дир,
оон башка дөрт бут чүүр ийик
мек...

— Ам мен малгай, сүтү
дөмөй-ле тып аар мен...

— Аажок угаанын болгаш
ласпырап болгаш дээр.

— Дээрини чакым төнөргө,
мыштын чакым эгелзени ол-
дур.

М. Голёва ДЕЖУРНЫЙ

Чеменир мурунда холда-
рын чуурун садикте уруулар
шуту билер.

Чамдыктары ларын багай
чунар, оозу кончуг.

Бичангай столувааже кирер
ажик аксынга дежурный шуту
урууларын хинаар.

Бөгүн Душан дежурныйлар
турар.

— Холууда хир бар-дыр!—
деп, Беткеге ол чутаалаан.
Бетке чунар черже катап баар
ужурга таарышкан.

— А сени салаларын дыр-
гактары хирли-дир. Аштап
арылап ал—деп, Ножекени ол
сагындирган.

Бөгүн дежурный аажок ки-
чээнгейлиг хинап турган. Би-
чангай шуту оу тооп дым-
наар.

Душан шыгымы сүргей
топтап көөр, адыштары ан-
дара-дүндө түтүлээр, дым-
гактар адаанын хирин топтап
көргүлээр-даа.

Хенертен ажил ажиттыча
берген. Ол кымим?

— Авай!—деп, Душан алгы-
рышкан.

Ийе, ол оон авазы-дир. Ол
бөгүн дүш соонда чөм чир
мурунда эрте келген. Холууда
бир-ле чүс ораап тудуп ал-
ган. Душанга бээр чүсө-ле
боор он.

Авазычө утукй майнай бер-
геш: «чүп экелдиң» деп ай-
тырар чаккан. Бичангай бода-
даа, ол кызар майнаван. Чү-
ге дээрте столовааже кирер
ажик аксынга уруулар чыс-
каалыккан турган. Душаннын
билзине кызыл пос база бар!

Бичангай ол ажилдап ту-
рар ажилын кагбааны ол.

— Сэи мында хир бар-дыр
—деп, Иянага ол чутаалаан.

— Холдарын эки саванчал
чуур, оон аржымал-биле ичк
чодар херек—деп, ол Зуук
сагылдырып турган.

Ам канчаар, дежурный дээр-
ге дежурный-ла болгай.

ЧАШТАР БЕЗИН ЭСКЕРИП КААР

Бистиң «алдың» чоогунга
Бичин чаштар чыгыр чүве.
Элсининг азыг черге

Эндере-ле бөдүнчүл кээр.
Машинлар, самолёттар
Бажынарлар үнүп килер.
Некен каа азыг чамы

ГЭС-даа апаар, даглар-даа
апаар.

Чоонта чүве, чаштар чаптап
Чоогунга олурган мен.

Урууларын уулулар
Улуг хоорай тудуп турлар.
Саң-дөрт, дески

Кайгамчык ГАРМОНЬ

Хөгжүм херекселеринин
кайгызы ыттык ойнаар эвес
дөш конкур чаралар чүве
болза, «Павловтун талкычот-
казы» эскерлер ажаар боор.
Оон чогаалчы Иван Пав-
ловтун мындыг эстери оу
бадыктаар: «Бөдүмүн чүрт-
тап турар Кузнецовкага» «би-
наарыма, ол километр черде
Никольсканы кыстары чүтүр-
жуп келер-дир».

И. А. Павлов—ызытуур
салгап урал-шөвөр кижин-дир.
Оон кырган-аказы ховар ше-
вөрлерин бирөөн чорайт.
Ол шаанда «Черепанка» деп
чөд «өвтүгү» гармонка са-
дып алган чүве-дир. Ону ба-
жынынга эскелеш, канчаар
кырганын сонурган дөргөш:
«Оон артык кылдыр кыл-
тап мен» деп чутаалаан. Ши-
нал-ла кылган-даа, ол үеден
бээр Павловтарын ажи-төлү
гармонка кылдыр талзаны-биле
сурагыт кижилер апарган.

Олар баштай безин херек-
селерге дөмөйлөтүр кылдып
турганнар. Чоорту чаа арга
дипен, боттарынын чогаал-
каны гармонкаларын чаа хе-
лериң чогаалканынар. «Хром-
канын» аянаарын дөс-да-
раалашкан алтап, «Линен-
канын» ийи үнө ырааар хө-
нүп «орлоаш», «Саратонка-
нын» солгай талзаны алы-

шаан, Тальяночка деп атты
ажаа тымыскан. Оон даштыкы
каасталганын боттары чога-
лып алганнар.

Гармонканын даштын кан-
дыг мыштан чааарыл дикти
алар үр-ле бодаганынар. Оу
чик болгаш аяныч болуу
ужураат. Ойла деп мыштап
чааар диккенер. Ону эки-
дир бустап, кургалып алыр-
га, чакыт-даа, пизг хаалы-
ны-даа, чыкылааа соокта-
даа, төвөөс.

Ол мергелдип Павловтар-
нын үш салгалы шынгээни
алган. Чөв тигелдир-биле
дыка-ла төй гармонканын
алар бөдүргөштер. Иван Ал-
ександрович Архангель-
ский чаксаан безин оу
бөп түс хирин кылган. Ала-
турттуу Улуг айынынын
чыгарында сүт түвүч
экиндирин тура бени ол
гармонканы болууга, кылып
алган. Ону өс толзаны-биле
кылып алган чүве-дир.

Кузнецовоже Павловтарын
гармонун дилзеп чагылаа чө-
рт эвес. Амгы үгөс Иван
Александрович Архангель-
скийн удуштуу хөгжүм хе-
рекселеринин ансамблине
ажыглар бөдү гармонкалар-
ны кылып турар. В. ПАШИН,
СЗТА-нын көрр.
Никольск,
Волгоград облаы.

ЭШТЕРИМ

Эпит-ээдек, хогас
Эжим-өөрүм көвей.
Тоол хынап кады
Долгандыр олуар.
Улуг-эргээн баскаш,
Улаштыр-ла сана.
Бистер-биле ойлар
Биселдэй дээр оол бар.
Ира болза бөдүнчүл
Ийи дугаар эжим-дир.
Ургучу-ле чарылбас
Ушук эжим—Оксана.
Дөрткү оюнум — Дөрбет-
оол.

Бешик эжим—Мерген-оол,
Азыгызы — Алдынай,
Чедикзин — Чекер дээр.
Сески эжим — Сенинмаа,
Тоску эжим — Долаана,
Ортунука — Орус-оол
Оон-биле — шутуу он...
Кырган-ачам тоолун
Киймиш дивей диниаш,
Четтирланын, чоруура,
«Четтирланын» дээр бис.

Н. ОНДАР.

ЧАДАГ-ТЕРГЕ

Ойнап турувуста, беш хар-
дыг Алик бодунга таарышпас,
улуг чадаг-терге дилп алган
кыштап келди, ону ээлчези
мунуп эгелдиз. Бистен чо-
гум кым-даа чадаг-терге тея
былбес турган, мынчангаш му-
нган кижичайлып, адыралба-
зын дээр, ийи кижичайлып, тея
талазында түтүшпашаан,
идер — кынаар-ла ээлчези
мунуп тур бис.

Бичан турувуста, бичин
эженис Леаа майлап келеш:
— Каам, мен база теп ко-
рейи, мындай тергени Чада-
ага теплеттер кижичайлып
мен—дей-дир.

— Бо тергени теп турау
бе?—деп, бистин бирээс

Аяк ишти хойтпак иштин
Аманынын аар, кизин
аар!
Малчын өмдө чайлап
тур мей,
Магалын аар, кизин
аар!

Хойтпак, сүтү аргун
сунган
Хоню, вшум таан чараш.
Шоламе баргыменче
Ынак малым надарар
мен.

Н. ОНДАР.

КАДАРАР МЕН

Н. ОНДАР.

Кижичайлыг бойдус

АГААРДА ЧЕЧЕКТЕР

Ол бажынын чурттакчы-
лары бени шутуу ажаа
чоргаларын деп дору-биле
чугаалап болур. Чүте дээр,
Раиса Алексеевнаны бодуун
булут-ла сал кылдыр көс-
тур...

Чечектерин «хааны»—
ржа айырап-кызыла өпери-
биле бажынын ханаанын бир
ааны кылдыр каастап турар.
Оларын-биле кожа кызыла
хан деп гоудикалар чаштып
кеген тургулар. Ол чечек-
терин кылдыларында аниг-
каанын карактары күчөчө
көрүп алган салгында чайга-
нын каап турар. Ол-ла бүгү
аялы-бүрү чечектерин ары-
зыла тергенин, маргаритка-
лар, орадып үнө алынаар,
дөш канжыг аниг чечектер
чөс дээр!

Чүд ол дуржу-ла шөлү бе,
ам чечектер астерер сал бе?
Чо-чок, ол дээр. Кызыл хо-
райын зарылаа билирини
адылалыгы Раиса Алекс-
еевна Пунтун чуртап турар
спиритизмдин балкун-дур.
Бичин балкуну бени хуу-
галынын, калас-чараш че-
чектер долган, кайгамчыктыг

дургузунда анык кылдыр оон
авазы Татьяна Николаевна
Павленко чамдыктарын, өө-
рөткен.

— Бистин бажынымын
херимини ишти ургучу-ле
аялы-бүрү чечектер-биле дол-
ган турар — деп, Раиса Алекс-
еевна сактын турар. — Сыр
эске, тамызымыс безин ки-
жилер билсе көп, оларын ма-
галаар турганнар. Авам ба-
гыралдым хунеринде-даа,
өөрү чечектерге-даа аялы-
ла чечектер билеке сунар чо-
раан. Бичангай ол чечек-
терин калган-даа сатпас, а бе-
лекке бээр чөп, ону бойдус
мичаар чалаган — деп ча-
гыр турган.

Шынал-ла, Раиса Алексее-
вна алазын үнелп чатына
үрөшп, чечектерин кижилер-
ге ургучу-ле билеке тыпын
турар. Ол хамаан чок бажы-
нынга безин өстүргөн чечек-
терин бөдүнүп харылаагы
ип-өөргө, кожаларында бол-
гаш ажилан турар черини
контралаагы чедени бербээ
дээр! Ол бөдүнүп квартиралы-
нын ханаларында, столдар
кырында болган соңгалар ка-

М. ФИЛИМОНОВА.
Кызыл хоорай.

КАМГАЛААР

Чайгы айларда дүжүлүг чер-
лек анырамын чаш толдери до-
ругул эжелер. Баштагы не-
деля дүргүзүндө аны оолдары,
эжелер, бүүр-булап, сыян
солдары турттугун чедер-
жикте шимчелен чыдарлар.
Чүте дээрте ол үеде олар не-
лим эдериш пидваастар. Чаш
ад оолдарынын дүгү хүрси
өңгө, шокар-шокар «сылдес-
тар» ооргалын дургаар тараан
болур. Ындыг аи оолдарынын
өт-сиген аразында чаштын
чыдарына таарымчалыг. Оон
мий ол чаш динг амчтан-
канын бир онзагай чүвеси
оларын чыт чок болурунда.
Ол дээрте, араатан аныраан
камгалаагы база бир хенри-
дир.

Чаштарны чөмгерин-биле,
еларын илери бир хүн иш-
тинде ийи, үш каттап келер.
Токун алган аи оолу база ка-
тап чаштын чымыр алыр.
Бир эвес ол сымайлдыр ал-
гыра бээр болза, неси дораан
келер. Оларын дайынчылар
кырдан эгелзеп, үлүг адыг
эрдэтига чедир дыка хай.

А ЗАЙЦЕВИЦ ТӨРЭЭН ХЕМИМ ЭРИКТЕРИНДЕ

ЧОНАР- ДАШТАН ЧАЗАП КЫЛГАН

Москвага эрткен ХХП Олим-
пий ойнаарынын культу-
рага-биле программа-лары-
га ССР-ин Чуркучулар эки-
ленин аниалыкы

«Россины аниалыкы» деп
делеге ажиттыган турган.
Оон экспозицияга 300
хире графика ажилы,
200 ажыг скульптура, уран
созылар, чуртага болгаш
үс-шөвөр уран чүтүлүг
ажыдары делгеттинген.

Миза ат-сураа шөөлүг, та-
рап алтылаан авторлар база
зөй дилп турар. Делегенин
алчылары даштын болгаш
совет көркүлүктерин сонур-
галын РСФСР-ин адырлар
чуркучу, РСФСР-ин И. Е.
Репин аттыг Куруне шапна-
зын лауреад Х. Тойбу-
хаанын ажилдары база хаара
туткан.

Ол чонар-даштан анык хөй
динг амытанарын дүрү-
хелерин чаап чөпүп кылап
турар хоорун үс мастер. Чи-
жө, Х. Тойбухаанын «Чыдар-
адык» деп ажилын көркүчү-
лөр уагт сонургал-биле
көрүп турар. Дөдүн мастер
динг амытан бурзун-ле са-
гыш-сеткилин хандыгып
кылар болгаш оон ажилдары
булут-ла динг чүве дөт чап-
танчыг чараш көстүр. Ук
делегеге Тыныан даш-чө-
пүчүлүк мастери огуу
Л. Тойбухаанын, Р. Аракча-
нын ажилдары база делгет-
тинген. Адал делгеттин-
ген ажилы «Сына», «Буга»
болгаш «Өшкү» деп ажил-
дарын көркүчүлөр аажок со-
нуурган.

Н. КОСЕНОВА,
А. ЛЕГКИЙ.
Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

АВГУСТ 29-ТА
БИРТИН ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

10.00 — «Уз». Информастыг
программа. 10.30 — Эрткен
сула шимчелени. 11.05 — «Бис-
тин аравыска олимпийжилер».
«Хон бөмбү» клубтин шап-
налы дөш. 12.00 — И. Дуна-
евскийн чыгарында фанта-
зия. 12.10 — Урууларга фильм.
«Кызыл даштар» заставаны-
да. Уран-чөм фильм. 13.20 —
Сурагыт симфониктиг музы-
калин концерт. 13.55 — Ка-
лах ССР-ин болгаш Казах-
станн Коммунист партия-
нын 60 жылдыгы. Информ-
мастыг программа. Төнгөндө—
Казах ССР-ин Куренин
ириин болгаш таанын ады-
рлар ансамблин концерт.
15.30 — Документалдыг
фильмдер программа. «Яб-
доктуг хоорай». «Чүтүлүг
орук». 16.20 — Мелздер. 16.40
Ф. Шопен — Чарбей дөрт ая-
га. 17.20 — «Анир өрөдик-
чилер». Хөй сериалы уран-
чөм фильм. 6-гы сериалы —
«Чая аттракцион», 7-ги сериа-
лы — «Шыл-дыр, хунчүгеш».

КЫЗЫЛДАН

18.15 — «Тыныан неделагы».
Информастыг программа. 18.30
— Республиканын чурт-шын-
дел музей 30 харлаан. Дам-

чыдыга. 19.00 — «Волошинин
дружина». Телефильм. 19.15
— Телемелздер. 19.30 — Чар-
лаан.

МОСКВАДАН

19.40 — Дээр болгаш тускай
ортунак өрөдике черлеринге
өрдикте чызын эгелзирге
холабаштар. ССР-ин
Дузан болгаш тускай орту-
нак өрөдике мине-
стри В. П. Елоти-биле «Бе-
седа. 20.15 — Бигүн делегей.
20.30 — «Усузун аялгалар».
20.45 — «Коммунист». Уран-
чөм фильм. 22.30 — «Уз». Ин-
формастыг программа. 23.50 —
01.20 — Уран чүлү мастери-
нин концерт. Төнгөндө— Бө-
гүн делегей.

ИШТИН ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

18.15 — Малайзия федера-
циянын национал байыр-
галыга. Документалдыг теле-
фильм: «Таныш болгаш кай-
гамчык Малайзия». 18.40 —
«Москва болгаш москва-
чылар». 19.10 — «Аниматрнн
чогаалдыгы».

КЫЗЫЛДАН

19.40 — «Николай Симон».
Телефильм. 20.50 — 21.15 —
«Рано Шарипова ырлап тур».
Фильм-концерт.

Кызылдан агаар «станция-
нын» мелзден суугар алгач
бөгүн республикага кижү
турар булуттарын хун болур.
Чашын чагбас. Дүне чөп
районнага-биле чаар. Согу-
барын чүк устанымын хун
хаттын дүргөн секундда 5—
10 метр эзелер. Аларын те-
мпература «амлык районна-
га» 23—28, өскө артыларынга
17—22 градус чыгы болур.

Кызыла шокар булуттар,
кагбас. Согу-чөп чүк устаны-
мын хаттын дүргөн секундда
5—10 метр эзелер. Аларын те-
мпература 25—27 градус чыгыр.

Резактор В. С. ШАРАВИИ.

«КИНО»

АВГУСТ 29-ТА

«НАЙРАЛ» «Петровка, 35»
9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50,
18.40 (узаткал) 21.00 шактар-
да.

«ПИОНЕР» «Сен чүте м-
лавай чок» 9.00, 10.30, 12.00,
13.30 «Читкен экспедиция»
15.00, «Адым хемчигеш» 18.30,
20.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ» Киноларын
№ 22 чыдым 10.00 шакта.

ЧАГЫП АЛЫКЧЫЛАРГА

1981 чылдын солунарынын болгаш жур-
налдарынын чагыдылгасы
СЕНТЯБРЬ 1-ДЕН

эгелээр.

Чагыдылганы «Союзпечать» болгаш
харылзаа белдирлерин районнарда сал-
былары база чоннун чурттап, ажилдап,
өөренип турар черлеринн аайы-биле хөй-

ниити тарадыкчылары хүлээп ап турар.
Чагып алыкчылар! 1981 чылдын солун-
нарын болгаш журналдарын январь 1-ден
эгелеп ап эгелээр төлээде чагыдылганын
1980 ЧЫЛДЫН НОЯБРЬ 1-ГЕ ЧЕДИР
кылдыртып алынар.

«СОЮЗПЕЧАТЬ».

Редакцияның адреси:

Кызыл, Шетиники-Кравченко кудумчуу, бажы № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ:
харысалаагы секретарынын 2-23-35, секретариаттын 2-23-35, партия
кидизинин 2-31-75, культура кидизинин 2-23-54, келээ ажил-агы
информация кидизинин 2-20-60, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын

Редакторун 2-24-63, редакторун орадакчыларын 2-35-24, 2-31-75
амырал болгаш совет тургузуг кидизинин 2-37-13, пропаганда
кидизинин 2-21-47, улустур кидизинин 2-31-75, чага кидизинин 2-41-27
2-12-45, солун келбей барганда 2-32-75 телефонго долтаар.

Тираж 17866. Чагып № 2074
СОЛУН НЕДЕЛЯДА
6 КАТАП-ҮНЕР